

Suhf konferens för livslångt lärande 27 oktober 1998

Ska utbildning vid universitet och högskolor vara reserverad för ungdomar som kommer direkt från gymnasieskolan på traditionellt sätt, eller ska den också stå öppen för alla dem som redan har ett jobb och behöver bättra på sina kunskaper? Ska utbildningen rent av planeras med sikte på att studenten under sitt liv går in och ut i högskolan?

Dessa frågor debatterades när Sveriges Universitets- och Högskoleförbund, SUHF, arrangerade konferens i ämnet Livslångt Lärande. SUHF är en samverkansorganisation för Sveriges 37 universitet och högskolor,

Att Livslångt Lärande var något där landets universitet och högskolor skulle spela en viktig roll var alla ense om. Behovet av fort- och vidareutbildning ökar för varje år i takt med att samhället ställer högre allt högre krav på de anställdas utbildning och kompetens.

– Ett stort antal kommersiella företag tar idag en allt större del av utbildningsfrågorna. Det ser vi tydligt här hemma, men ännu tydligare i USA, sade SUHF:s ordförande Gustaf Lindencrona i sitt inledningsanförande. I USA försöker de privata utbildningsalternativen få lite extra glans över sin verksamhet, genom att få en "kvalitetsstämpel" som någon högskola utfärdar.

Lindencrona slog också fast att finansieringen av fort- och vidareutbildning är en mycket het potatis, som länge varit känsligt att debattera. Uppdragsutbildning, som ger poäng, möter inte alltid positiva reaktioner hos studenterna, som kommer in på antagningskrav och som får finansiera studierna med studiemedel.

– Men i S:t Petersburg har pengar som kommit in från uppdragsutbildning av vuxna, faktiskt räckt till att finansiera hela grundutbildningen på ett universitet, fortsatte Lindencrona, som menade att dessa tankar nog måste tänkas över.

– Det måste vara en central uppgift hos regeringen att göra något för att finansiera livslångt lärande, avslutade han.

Konferensen innehöll ett antal inlägg som från olika sidor belyste möjligheterna och kraven på Livslångt Lärande. En kort sammanfattning av de olika inläggen följer nedan. Konferensen bjöd också på en paneldiskussion, där företrädare för näringsliv och offentlig sektor konkretiserade vilka behov de anser behövs ute i samhället.

Jarl Bengtsson

chef CERI, OECD:s organ för utbildningsfrågor

Livslångt lärande ur ett internationellt perspektiv

Jarl Bengtsson, som arbetat 26 år inom OECD med utbildningsfrågor, redogjorde för historieskrivningen bakom termen Livslångt Lärande.

– År 1969 möttes alla OECD-länders utbildningsministrar i Versailles. Från Sverige lanserade Olof Palme, tillsammans med Frankrikes utbildningsminister termen Livslångt Lärande, något som fick stort gensvar bland de församlade.

För varaktig ekonomisk utveckling i samhället är det nödvändigt med ständig vidareutbildning, detta var andemeningen i Palmes ståndpunkt. Men beslutet sex år senare att OECD:s alla universitet och högskolor skulle satsa på Livslångt Lärande blev inte mycket mer än en papperstiger. Livslångt Lärande kostade pengar och i slutet av 1970-talet, då den ekonomiska utvecklingen stannat av, kom vändpunkten.

– Luften gick ur på bara ett år och termen försvann från den internationella agendan. Det blev för dyrt, resonerade man.

Under 1980-talet var det ingen i universitets- och högskolevärlden som talade om betydelsen av Livslångt Lärande, men begreppet överlevde, enligt Jarl Bengtsson på ett ställe – i det privata näringslivet.

– Näringslivet sneglade på Japan och insåg att man inte bara behövde den senaste tekniken, utan även välutbildad personal.

Under 1990-talet har teserna om Livslångt Lärande fått en renässans och idag är det återigen högst aktuellt. Vi behöver kunskap för att utvecklas hela livet. Det är alla ense om.

Jarl Bengtsson menar att högskolor och universitet måste lösa ett antal frågor:

1 Livslångt lärande måste ses som en investering, inte som kostnad.

2 Högskolorna måste hitta samarbete med den offentliga sektorn, med näringslivet och med individerna.

3 Högskolorna måste utveckla IT-lösningar för undervisning, som i mycket högre grad än idag måste ske på distans.

4 Hur ska man motivera de 20-25 procent av ungdomarna, som när de gått ut gymnasiet inte kan tänka sig att någonsin mer gå i skolan? Hur ska man se till att ingen som går ut skolan har mindre motivation än när de började?

5 Vuxenutbildningen måste tas på större allvar och bättre anpassas till vuxna personers levnadsförhållanden.

6 Finansieringsfrågan måste lösas, både för individen och för utbildningsanstalterna. Idag sker 75 procent av all forskning i näringslivet. Det gäller att hitta samarbetsformer mellan den forskning som sker i det privata näringslivet och i högskolevärlden.

Johnny Andersson

universitetsdirektör, Uppsala universitet

Livslångt lärande – en precisering

Livslångt lärande är inte ett utbildningssystem, det är ett förhållningssätt till hur kunskap tillförs, menade Johnny Andersson. Att få möjlighet att studera några år är viktigt för utvecklingen av den alltmer efterfrågade sociala kompetensen, menade han och ansåg också att universitet och högskolor måste göra det möjligt för studenterna att satsa på bredare utbildningar, redan från början.

– I det livslånga lärandet kommer studenterna att efterfråga både bredd och djup. Högskolorna måste sluta med enkelriktningen att alla ska vara forskningsinriktade, som det är idag.

Johnny Andersson anser att alla universitet och högskolor i framtiden måste inse att de inte kan klara allt. Sverige är ett litet land, menade han och vi måste istället inrikta oss på att ha ett brett nationellt utbud. Den traditionellt kritiska hållning som genomsyrar universitetsvärlden ska vara en garant mot att likriktning sker vid en nödvändig koncentration.

Andersson talade också om vikten av att involvera studenterna i arbetet – det är de som ska komma tillbaka, därför måste vi skapa detta beteende redan under grundutbildningen.

Andra synpunkter på det livslånga lärandet Johnny Andersson förde fram var: Ökade möjligheter för studenterna själv att söka kunskap, fokusering på problemlösande undervisning i kombination med undervisning i baskunskaper, ökad samverkan med gymnasieskolorna, med gymnasieelever och deras föräldrar, samt samverkan mellan det privata näringslivet och den offentliga sektorn.

– När det gäller samverkan tror jag det är en omöjlighet att alltid kräva att våra lärare ska ha både forskningsanknytning och erfarenhet från näringslivet. Jag tror istället att samverkan lärare emellan i lärarlag är något som kommer att bli allt viktigare i framtiden, avslutade Johnny Andersson.

Lars Sandblom

universitetsadjunkt, Högskolan i Örebro

Erfarenheter av distansutbildning i företagsekonomi

Högskolan i Örebro driver sedan snart fyra år en distansutbildning i Företagsekonomi 1-20 poäng. Lars Sandblom, ansvarig för kursen redovisade hur skolan konkret upprätthåller undervisningen och hur högskolan utvecklat pedagogiska verktyg för den speciella form som distansundervisning kräver.

– En av hörnstenarna för hög kvalitet är vårt samarbete med 12 lokala lärcentra i Mellansverige, på orter som t ex Lidköping, Åmotfors, Hällefors och Mockfjärd. Samarbetet är både formaliserat i avtal och informellt genom personliga kontakter mellan kursansvarig på högskolan och den person som på lärcentrat fungerar som ortsansvarig.

En gång i veckan träffas studenterna på respektive lärcentrum för att delta i undervisningen via videokonferens. Undervisningen är indelad i dels en traditionell föreläsning och dels en lektion eller seminarium, där deltagarna, som då är indelade i två grupper (2x75 studenter) har möjlighet att ställa frågor, redovisa PM och uppgifter, eller diskutera med varandra via videolänk.

– Vi har genom dessa distanskurser fått studenter som aldrig skulle läsa på en högskola annars, framför allt för att de traditionella kurserna inte passar med tider eller familjeförhållanden. Vi har därför också fått arbeta annorlunda med rekryteringen av studenter, bl a med personliga informationsmöten på orten, trycksaker och annonser i lokalpressen.

Mellan videokonferenserna sker kontakten mellan studenterna via Internet där de med hjälp av det webbaserade programmet Lotus Learning Space kan se scheman, lämna instuderingsuppgifter, hålla kontakt med lärare och diskutera med varandra.

– Det fysiska sociala umgänget mellan studenterna avstannar inte för att det är en distansutbildning. Studenterna träffas dels en gång i veckan på lektionerna, dels märker vi att de pluggar tillsammans, fikar, eller har andra aktiviteter hemma hos varandra, eller på lärcentrat, fortsatte Lars Sandblom, som enbart är positiv till vad den nya tekniken kan erbjuda i framtiden.

– Den teknik och pedagogik som används i distansutbildning är inte bara bra för dem som har långt till högskola eller universitet. Den är också en möjlighet i närundervisningen för t ex handikappade, för de som har svårt att komma till sin rätt i muntlig framställning, för uppdragsutbildning och också för dem som har svårt att bli klara med sina D-uppsatser på grund av att de får jobb och flyttar från orten, avslutade Sandblom.

David Walker

Director ICTE Europe, Unesco

Distance learning as method of Lifelong Learning

David Walker, som arbetar med flexibelt lärande inom ICTE (International Conference on Technology and Education) började med att diskutera kring perception, uppfattning av olika frågor, när det gäller distansutbildning.

– Det vi får fram när vi söker information på t ex internet är inte sanningen, det måste vi vara medvetna om vid distansutbildning. Det är vår uppfattning om sanningen, där en stor del består av våra egna förutfattade meningar, menade Walker och redogjorde för några av de "sanningar" om svenskar han fått fram vid förberedelserna till seminariet, när han sökt information via nätet.

Han fortsatte med att diskutera vilka incitament som driver individer till vidareutbildning. Ökad möjlighet till karriär, möjlighet till social förändring, intresse av kunskapsinhämtande, ökande osäkerhet på arbetsmarknaden samt ökade krav på flexibilitet.

– Vi inom högskoleväsendet måste ställa våra krav när det gäller att ställa upp på vidareutbildning. Utbildningen måste hålla den standard vi är vana vid, den måste bygga på samarbete mellan oss och världen utanför och den måste bygga på utveckling av jämlikhet och internationalitet.

Walker menade att det finns en viss risk att bara lyssna på vad industrin vill ha, eftersom de ofta är fast i sitt eget tänkande och bara efterfrågar den utbildning de "tror" att de behöver, vilket bara blir bekräftelse, inte utveckling.

David Walker ansåg, liksom flertalet tidigare talare, att IT-lösningar och distansutbildning blir ett viktigare verktyg för Livslångt Lärande. Visionen måste vara att studenten ska kunna lära oavsett tid och plats i en tid där all vetenskaplig kunskap i världen fördubblas på två och ett halvt år.

– Gränserna minskar mellan de olika disciplinerna i kunskapssamhället. För tio år sedan vad det täta skott mellan telekommunikation och datorer och mellan datorer och medieproduktion. Idag är allting mixat, vilket gör att det finns stora pengar att hämta för de företag som väljer att satsa på utbildning, avslutade han.

Thomas Eriksson

Kindla Information